

Dugnad for hele mennesker

Jonas Gahr Støre
Helse- og omsorgsminister

Jeg får en viktig utfordring i siste utgave av Tidsskriftet. En gruppe psykologer ber meg invitere til en dugnad der man ikke deler helsa inn i psykisk eller fysisk – men tenker helhetlig.

STØTTER PSYKOLOGFORENINGEN: Som innspill til den nye stortingsmeldingen om folkehelse, har Psykologforeningen skrevet at slike utfordringer ikke kan løses i helsevesenet, og at andre arenaer som regel er viktigere. Helseminister Jonas Gahr Støre sier seg her helt enig.

Foto: Olav Olsen / NTB Scanpix

DEBATT: HELHETLIG HELSE

Inviter til en dugnad for helhetlig helse, skrev Nina Lang, Elin Fjerstad, Ingrid Hylmo, Torkil Berge og Petter Ekern i januar i et åpent brev til helseministeren.

Jeg er glad for å kunne melde at vi allerede er i gang.

Vi må styrke de tidlige tilbudene der vi lever livet vårt: fastlegen, helsestasjonen og skolehelsetjenesten, der også psykologene bør ha en større plass

Psykologene har kloke innspill til hvordan vi skal gi bedre behandling til mennesker med både fysisk og psykisk sykdom. De er opptatt av at vi må ruste oss for de store helseutfordringene. Det er jeg også. Men vi må ikke bare bli flinkere til å behandle syke mennesker. Vi må også bli flinkere til å hindre at folk blir syke.

Ny stortingsmelding

I departementet mitt jobber vi nå for fullt med en ny stortingsmelding om folkehelse. I dette arbeidet har vi gått bredt ut og bedt om innspill fra ulike fagmiljøer og organisasjoner. Norsk Psykologforening er blant dem som har gitt viktige innspill. Foreningen skriver blant annet at utfordringer i folkehelsen ikke kan løses i helsevesenet, og at andre arenaer som regel er viktigere. Det er jeg helt enig i.

Lokalsamfunnet

Et godt liv i lokalsamfunnet er viktig for å forebygge fysisk og psykisk sykdom.

Jo mer integrert vi er i lokalsamfunnet, desto mindre risiko har vi for alt fra forkjølelse til hjerteinfarkt, fra kreft til depresjon. Å bli sett, hørt og tatt vare på gir motstandskraft! Det er faktisk slik at sosiale nettverk har stor betydning for helsen. Det finnes dem som hevder at mangel på nettverk og isolasjon kommer på nivå med risikofaktorer som røyking, overvekt, høyt blodtrykk eller mangel på mosjon.

Folkehelse

Folkehelse handler om å sørge for at barn og unge får en god start i livet. Dette er viktigst av alt. En god barndom varer livet ut. Folkehelse handler om å skape et rettferdig arbeidsmarked og gode arbeidsforhold for alle.

Det handler om å utvikle sunne og bærekraftige lokalsamfunn. Det handler om hva vi kan gjøre for å inkludere minoriteter og mennesker fra andre kulturer.

Alt dette er faktisk like viktig for helsa som sykehus og spesialister.

Kommunene

I folkehelseloven som trådte i kraft for et år siden, fikk kommunene ansvar for å tenke folkehelse på alle områder. Det er ikke lenger slik at det bare er helsesjefen i kommunen som skal tenke på innbyggernes helse. Det skal også plan- og bygningssjefen, næringssjefen og ordføreren gjøre. Kommunene skal tenke helse i alt de gjør. De skal finne ut hva som er de største helseutfordringene blant innbyggerne sine – og gjøre noe for å møte dem. Forebygging og tidlig behandling der folk bor, er selve grunnlaget i Samhandlingsreformen. Dugnaden er altså i gang. Mange kommuner har blitt flinkere til å tenke folkehelse. Vi er i ferd med å gjenreise folkehelsepolitikken for det 21. århundre. Vi skal flytte oppmerksomheten fra reparasjon til forebygging. Vi skal ruste oss til å møte de nye globale helsetrendene som følger av overvekt og stillesitting.

Helhet og partnerskap

Menneskene er hele. Vi har både en fysisk og en psykisk helse. De som sliter psykisk, må få bedre hjelp. Vi vet at psykiske problemer er en voksende årsak til frafall fra både arbeid og utdanning. Vi må styrke de tidlige tilbudene der vi lever livet vårt: fastlegen, helsestasjonen og skolehelsetjenesten, der også psykologene bør ha en større plass.

Så er det viktig at pasienten blir sett som et helt menneske når hun eller han møter psykologen, legen eller sykepleieren. Det holder ikke at den eldre kvinnen med lårhalsbrudd får fortreffelig

behandling for bruddet på sykehuset hvis ingen oppdager at hun har diabetes eller andre kroniske sykdommer som gjør henne ute av lage. Helsepersonell møter syke mennesker – ikke syke organer.

For å få til dette er det viktig at helsepersonell samarbeider. Her må vi bli flinkere, men også på dette området er det endringer på gang. I forbindelse med Samhandlingsreformen har det blitt opprettet lokalmedisinske sentre landet rundt. På mange av disse er det tett og godt samarbeid mellom ulike faggrupper. Det skal vi ha mer av!

Vi trenger nye og oppfinnsomme partnerskap mellom offentlig, privat og frivillig sektor i dugnaden for folkehelse. Aktivitetsalliansen, som blant annet består av Turistforeningen, Syklistenes Landsforening og Skiforeningen har kommet med mange gode råd til politikere som vil satse på folkehelse. Det er flott! Disse foreningene er viktige både som premissleverandører til oss politikere og som leverandører av aktiviteter og god helse til tusenvis av mennesker i Norge.

Riktig retning

Psykologene mener at vi må bli flinkere til å hjelpe folk til å leve med sykdommen sin. Jeg er enig med dem også i dette. Men også her har vi begynt å gå i riktig retning.

Lærings- og mestringssentrene ved sykehusene arbeider nettopp med å lære pasienter til å leve med kroniske sykdommer. Med Samhandlingsreformen er det utviklet lokale tjenester der kommuner og sykehus samarbeider om lærings- og mestringstilbud. Slike tilbud i kommunen vil gi pasientene tettere oppfølging i nærmiljøet og gode verktøy til å håndtere kronisk sykdom i hverdagen.

Psykologene ber meg bidra til at ulike helseprofesjoner jobber sammen for å fremme helse. Det skal jeg gjøre. Men det er ikke nok at bare helsepersonellet bretter opp ermene. Skal vi møte helseutfordringene i årene som kommer, må vi alle jobbe i fellesskap for fellesskapet. Det er det som kalles dugnad.

Twitter: @jonasgahrstore